

รายงานสถานการณ์การค้าสินค้าเกษตร (Situation Report) ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

๑. มูลค่าการค้าสินค้าเกษตรในภาพรวมและสินค้าเกษตรที่สำคัญ

รายการ (HS Code)	พ.ค. ๖๒				เม.ย. ๖๒	
	ปริมาณ		มูลค่า		ปริมาณ	มูลค่า
	(ตัน)	เปรียบเทียบ พ.ค. ๖๑	(ล้าน USD)	เปรียบเทียบ พ.ค. ๖๑	(ตัน)	(ล้าน USD)
ข้าว (๑๐๐๖)	๔๗,๔๐๔	๑๔%	๕๓	๒๙%	๔๙,๒๑๕	๕๕
ทูน่าแปรรูป (๑๖๐๔๑๔)	๘,๙๘๗	๔๕%	๔๕	๖๑%	๗,๗๙๐	๓๘
ยางธรรมชาติ (๔๐๐๑)	๒๒,๑๓๓	๒๒%	๓๕	๒๑%	๒๔,๓๘๕	๓๗
กุ้งแปรรูป (๑๖๐๕๒๑)	๑,๘๙๒	-๔%	๒๐	-๗%	๑,๙๕๖	๒๐
กุ้งสด แช่เย็น แช่แข็ง (๐๓๐๖)	๑,๑๘๐	-๑๗%	๑๓	-๒๒	๘๖๙	๑๐

ที่มา : United States International Trade Commission

๒. ผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืช (Plant- Based Protein) กำลังเป็นที่นิยมในสหรัฐฯ

ผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืช หรือ โปรตีนเกษตร กำลังได้รับความนิยมในการบริโภคเพิ่มมากขึ้นในประเทศสหรัฐฯ โดยในปี ๒๕๖๑ มีมูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มโปรตีนจากพืชในประเทศกว่า ๓.๗ พันล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นกว่าปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๑๗^๑ สาเหตุที่ผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืชได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ลดการรับประทานเนื้อสัตว์ แต่ไม่เสียรสชาติความอร่อยที่ได้รับจากอาหารในแต่ละวัน ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่าผู้บริโภคเชื่อว่าแหล่งโปรตีนจากพืชนั้นสะอาดกว่าโปรตีนจากเนื้อสัตว์ และมีคุณค่าทางอาหารสูงอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืชในตลาดสหรัฐฯ

ผู้ผลิตได้พัฒนาผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืชให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคที่หลากหลาย เช่น เนื้อสัตว์จากโปรตีนพืช สำหรับกลุ่มที่ต้องการนำไปปรุงเป็นอาหาร อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานสำหรับกลุ่มผู้ที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว ผงโปรตีนจากพืชสำหรับผู้ออกกำลังกาย ไข่ที่ทำมาจากพืชโดยบริษัท Just Egg และอาหารที่ไม่มีส่วนผสมของนมวัว (Dairy-Free) แต่ใช้พืชหรือธัญพืชทดแทน เช่นโยเกิร์ตจากมะพร้าว นมถั่วเหลืองเป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์เหล่านี้ผู้บริโภคสามารถหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าขายปลีกขายส่งทั่วสหรัฐฯ

¹ Good Food Institute, Washington

นอกจากนี้ ร้านอาหารในสหรัฐฯ ก็เริ่มจำหน่ายอาหารใช้ผลิตภัณฑ์โปรตีนจากพืชเป็นส่วนประกอบแล้ว ตัวอย่างเช่น ร้าน Burger King มีการจำหน่ายเบอร์เกอร์เนื้อที่มาจากผักแล้วในสหรัฐฯ กว่า ๗,๓๐๐ สาขาทั่วสหรัฐฯ เป็นต้น ผู้ประกอบการไทย ควรศึกษาและพัฒนาสินค้าโปรตีนจากพืชของไทยโดยใช้ตัวอย่างจากประเทศสหรัฐฯ เป็นต้นแบบ เพื่อให้สามารถผลิตสินค้า หรือเป็นส่วนหนึ่งของสายการผลิตในสินค้าที่กำลังเติบโตเหล่านี้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้สินค้าเกษตรไทย และสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้เกษตรกรไทยในอนาคต

๓. ประเด็นปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าสินค้าเกษตรของไทย และแนวทางการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรของไทย

๑. USFDA ขยายเวลาการปฏิบัติตามกฎระเบียบการระบุฉลากโภชนาการฉบับใหม่ (The Nutrition Facts Label Final Rule และ The Serving Size Final Rule)

องค์การอาหารและยาสหรัฐฯ (U.S. Food and Drug Administration: USFDA) ได้แจ้งขยายระยะเวลาในการปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการระบุข้อมูลในฉลากโภชนาการใหม่ฉบับสมบูรณ์ตาม Federal Register Vol. 83, No. 87, หน้า 19619 – 19626 ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยขยายเวลาการปฏิบัติตามระเบียบ the Nutrition Fact Label Final Rule และ The Serving Size Final Rule ดังนี้ ๑. โรงงานที่มียอดขายอาหารต่อปี (annual food sales) มากกว่าหรือเท่ากับ ๑๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ จากเดิมวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เป็นวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ๒. โรงงานที่มียอดขายอาหารต่อปี (annual food sales) น้อยกว่า ๑๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ขยายระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ จากเดิมวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เป็นวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๔ ทั้งนี้ USFDA ประกาศขยายเวลาการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวออกไปประมาณ ๑.๕ ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมมีเวลาเพียงพอในการปรับรูปแบบฉลากตามข้อกำหนดใหม่ โดยไม่ก่อให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายที่มากเกินไป

ความเห็นจาก สปช.ติ.ซี. สหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับการระบุฉลากโภชนาการเป็นอย่างมาก โดยเห็นว่า การให้ข้อมูลอาหารที่ถูกต้องนั้น เป็นการรักษาผลประโยชน์ให้แก่ผู้บริโภคในการที่จะได้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามความจริง เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าตามที่ตนต้องการ และเพื่อเป็นการป้องกันผู้ประกอบการให้ข้อมูลที่ผิดตรงตามความจริง ดังนั้น ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของสหรัฐฯ เพื่อป้องกันการถูกปฏิเสธสินค้า หรือป้องกันการสูญเสียรายได้เพิ่มเติมจากการแก้ไขฉลากก่อนนำสินค้าวางจำหน่ายในสหรัฐฯ

๒. สถานะล่าสุดของกฎระเบียบ Fish and Fish Product Import Provisions of the MMPA เพื่อการจัดส่งบัญชีรายชื่อสินค้าสัตว์น้ำ List of Foreign Fisheries (LOFF) ระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ได้กำหนดช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวไว้ ๕ ปี และมีการกำหนดให้ประเทศคู่ค้าจัดส่งรายงานแสดงความก้าวหน้า (Progress Report) ในการดำเนินการเพื่อลดการทำการประมงที่อาจก่อให้เกิดการตายหรือบาดเจ็บต่อสัตว์ทะเลเลี้ยงลูกด้วยนม ให้อยู่ในระดับเดียวกับระเบียบข้อบังคับของสหรัฐฯ และรายงานดังกล่าวจะถูกนำไปประกอบการพิจารณาทบทวนเพื่อปรับเปลี่ยนร่างระเบียบ LOFF ให้เป็นฉบับสมบูรณ์ ทั้งนี้ หลังจากวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๕ ประเทศที่ต้องการส่งออกสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์มายังสหรัฐฯ ต้องมีข้อมูลเปรียบเทียบ (Comparability finding) สำหรับการทำการประมงทุกชนิดเพื่อหลีกเลี่ยงการห้ามนำเข้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์จากการทำการประมงทะเลจากต่างประเทศ

ข้อสังเกตจาก สปช.ติ.ซี. กรมประมงของไทยได้ติดตามดำเนินการจัดส่งข้อมูลตามระเบียบ LOFF ให้แก่หน่วยงาน National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบการทำการประมงของไทยและสหรัฐฯ อย่างใกล้ชิด

๔. สถานการณ์ด้านการเกษตรหรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ที่สำคัญของสหรัฐฯ

๑. รายงานสถานการณ์ค้ำมนุษย์ ประจำปี ๒๕๖๒ (Trafficking In Persons (TIP) Report 2019)

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ (U.S. Department of State) เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ Trafficking In Persons (TIP) Report ประจำปี ๒๕๖๒ เพื่อรายงานผลการประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์และการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศต่าง ๆ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ โดยจัดให้ไทยอยู่ใน Tier 2 ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับปีที่ผ่านมา (๒๕๖๑) โดยประเทศในกลุ่มอาเซียนได้รับการจัดอันดับ ดังนี้ Tier 1 ฟิลิปปินส์ Tier 2 อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ไทย Tier 2 Watch List มาเลเซีย บรูไน กัมพูชา ลาว เวียดนาม และ Tier 3 เมียนมา

ความเห็นจากการประเมินประเทศไทยของสหรัฐฯ การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของรัฐบาลไทยยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ไทยได้แสดงความพยายามในการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืนเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ผ่านมา ดังนั้น สหรัฐฯ จึงจัดให้ไทยยังคงอยู่ในอันดับที่ ๒ เช่นเดิม ความพยายามของไทยในการแก้ปัญหา ได้แก่ การเพิ่มการระบุบัญชีผู้เสียหายมากขึ้น การลงโทษจำคุก

ผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ผู้สมรู้ร่วมคิด การพัฒนาคู่มือการจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์โดยร่วมมือกับภาคประชาสังคม และจัดทำนโยบายที่เกี่ยวข้อง และการจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านแรงงานเพื่อทำการระบุตัวตนของเหยื่อการค้ามนุษย์และส่งต่อผู้ที่เข้าข่ายการตกเป็นเหยื่อไปยังทีมงานสหสาขาวิชาชีพ (multidisciplinary teams) ทั้งนี้ รัฐบาลไทยยังไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในหลายประเด็นที่สำคัญ เช่น รัฐบาลทำการดำเนินคดีและเอาผิดผู้กระทำผิดในจำนวนน้อยกว่าความเป็นจริง และทำการสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์เพื่อการใช้แรงงานเพียง ๔๓ คดี นอกจากนี้ รัฐบาลยังจำกัดการเคลื่อนย้ายและการสื่อสารของเหยื่อที่อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐสมรู้ร่วมคิด ดำเนินการกีดขวางความพยายามปราบปรามการค้ามนุษย์ และเจ้าหน้าที่ขาดการรายงานอย่างต่อเนื่องด้านคดีการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการค้ามนุษย์เพื่อการใช้แรงงาน

๒. ผลิตภัณฑ์ปลาที่ปราศจากเนื้อปลา (Fishless Fish) การบริโภคอาหารประเภท Plant based หรืออาหารที่มาจากพืช เริ่มเป็นที่นิยมในสหรัฐฯ โดยปัจจุบันมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ปลาที่ปราศจากเนื้อปลา (Fishless Fish) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากส่วนผสมของถั่วเหลือง แป้ง และผัก นำมาขึ้นรูปให้มีเนื้อสัมผัสและรสชาติคล้ายผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เช่น Pokeballs ซึ่งอ้างว่าคล้ายกับเนื้อกุ้งแต่เป็น Shrimplless Shrimp หรือ Impossible Burger ของ Burger King ที่ทำจากถั่วเหลือง รวมถึงเนื้อปลาที่สังเคราะห์จากเซลล์ของปลา (Fish Cells) ในห้องปฏิบัติการ เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคอาหารประเภทมังสวิรัติ หรือผู้บริโภคที่ต้องการหลีกเลี่ยงการทำร้ายสัตว์อื่นเนื่องมาจากการนำมาเป็นอาหาร

ข้อสังเกตจากสถาบัน National Fisheries Institute (NFI) เห็นว่า ประเทศต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับการผ่านกฎหมายให้สามารถเรียกชื่อสินค้า Fishless Fish สำหรับผลิตภัณฑ์ปลาที่ปราศจากเนื้อปลา เนื่องจากผู้บริโภคอาจเกิดความสับสนในส่วนประกอบที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น จึงควรมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุม ป้องกันการเกิดความสับสน เช่นเดียวกับกรณีของ “นม” อัลมอนต์ หรือ “นม” ถั่วเหลือง ซึ่งปราศจากส่วนประกอบ “นม” ที่ได้จากสัตว์

ข้อสังเกตจาก สปช.ดี.ซี. เห็นเป็นการดีที่หน่วยงานไทยจะประชาสัมพันธ์แนวโน้มความนิยมการบริโภคสินค้าที่มาจาก Plant based ในสหรัฐฯ แก่ผู้ประกอบการไทยที่สนใจผลิตสินค้าดังกล่าวเพื่อส่งออกไปยังสหรัฐฯ เนื่องจากสินค้าประเภทดังกล่าวมีการบริโภคอย่างแพร่หลายในประเทศไทยมาอย่างช้านาน ดังนั้น น่าจะเป็นอาหารที่ผู้ประกอบการไทยมีความคุ้นเคยในการผลิต

๕. เรื่องอื่นๆ

หน่วยงาน FAO จัดการประชุม “The Declining Ecosystem and its Impact on Global Food System”

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) สถาบัน Center for Strategic & International Studies (CSIS) และองค์การระหว่างประเทศร่วมผลักดันให้ภาครัฐของแต่ละประเทศตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร Agrobiodiversity เนื่องด้วยความต้องการอาหารมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการขยายพื้นที่ทำการเกษตร การเพิ่มการใช้สารเคมี และ/หรือการกระทำอื่น ๆ เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (climate change) ทำให้พื้นดิน น้ำเสื่อมสภาพ และเป็นสาเหตุหลักของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity loss) ในระบบอาหารซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีทางเลือกไม่มากเมื่อต้องรับมือกับความเสี่ยงของการปลูกพืชผลที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ปัญหาดินเสื่อมสภาพ และปัญหาสภาพอากาศ ดังนั้น เพื่อให้การผลิตอาหารเป็นไปอย่างยั่งยืน มีคุณภาพสารอาหาร และมีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ ประเทศต่าง ๆ ควรร่วมผลักดันการใช้หลักความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร (Agrobiodiversity) ในการผลิตอาหาร ซึ่งคือ การสร้างความหลากหลายของพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ จุลินทรีย์ (micro-organism) และระบบนิเวศ (ecosystem) โดยจะมีการจัดการประชุม 2020 UN Biodiversity Conference เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ณ เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน เพื่อหารือความร่วมมือระดับประเทศในประเด็นดังกล่าว